

**JAČANJE SISTEMA
SOCIJALNIH USLUGA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

**SOS DJEČIJA
SELA
BOSNA I HERCEGOVINA**

IZVJEŠTAJ

Prezentacija rezultata projekta „Jačanje sistema socijalnih usluga u BiH“ u Republici Srpskoj

Decembar 2019.

**KVALITETNE
{ SOCIJALNE USLUGE }
ZA SVE**

IZVJEŠTAJ

Prezentacija rezultata projekta „Jačanje sistema socijalnih usluga u BiH“ u Republici Srpskoj

UVOD

Organizacija SOS Dječija sela BiH u periodu oktobar/novembar 2019 organizovala je seriju sastanaka i radionica sa predstavnicima vlasti, centara za socijalni rad, ustanova i NVO sektora kojima je u fokusu unapređenje sistema socijalne zaštite u BiH. Na sastancima i radionicama učestvovalo je preko 50 predstavnika institucija i partnerskih organizacija. Sastanci su se održali na tri lokacije u RS: Trebinje, Banja Luka i Istočno Sarajevo.

Cilj sastanaka je bio podizanje svijesti profesionalaca i donosioca odluka o važnosti donošenja novih, jasnih i kvalitetnih zakonskih okvira i unapređenja standarda u oblasti socijalnih usluga kroz partnersko djelovanje svih aktera. Osim toga prezentirane su aktivnosti i rezultati projekta „Jačanje sistema socijalnih usluga u

BiH“, te predstavljena iskustva i prakse organizacije SOS Dječijih sela BiH u sistemu usluga prevencije, jačanja položaja mladih iz alternativne brige i drugih ranjivih kategorija. Projekat se implementira u partnerstvu sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, uz finansijsku podršku Vlade Savezne Republike Njemačke.

Kroz program rada sastanka prezentirane su programske i projektne aktivnosti SOS Dječijih sela BiH. U uvodnom dijelu učesnici su upoznati sa djelovanjem organizacije SOS Dječija sela BiH u našoj zemlji, standardima i procedurama kojima se organizacija rukovodi (Slika 1) te projektnim aktivnostima i programskim cjelinama.

SOS DJEČIJA
SELA
BOSNA I HERCEGOVINA

STANDARDI I PROCEDURE

INTERNACIONALNI STANDARDI:

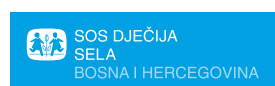
- UN Konvencija o pravima djeteta
- UN Smjernice o Alternativnom zbrinjavanju
- Standard "Sigurnost djece"
- Kvaliteta za djecu (Quality4Children)
- Milenijumski razvojni ciljevi

FINANSIRANJE I TRANSPARENTNO POSLOVANJE:

- Sistem interne kontrole
- Sistem eksterne kontrole (internacionalne revizorske kuće)
- Internacionalni računovodstveni standardi
- SOS smjernice za borbu protiv prevara i korupcije
- Izvještaj o poslovanju

NAŠE POLITIKE:

- Programska politika SOS Dječijih sela
- Politika zaštite djece
- Politika inkluzije
- Politika HIV/AIDS
- Politika formalnog obrazovanja
- Kodeks ponašanja
- Politika emergency

I DIO Presentacija programskih i projektnih aktivnosti SOS Dječjih sela BiH

PORODIČNI MODEL BRIGE

BRIGA

223 djece i mladih
28 SOS porodica

PROGRAM JAČANJA PORODICA

PODRŠKA

332 porodice
890 djece i mladih

EDUKATIVNI PROGRAMI

EDUKACIJA

PROGRAM ZA MLADE YES CENTAR

ZNANJA I VJEŠTINE

1. Porodični oblik brige

Podrazumijeva trajan i stabilan odnos SOS roditelja i djece koja su im povjerena na brigu I predstavlja srž SOS-ovog porodičnog modela zbrinjavanja djece. Djeca koja zajedno sa SOS roditeljem žive u jednoj od SOS kuća predstavljaju SOS porodicu. Porodične veze razvijaju se na prirodan način što znači da djevojčice i dječaci različite dobi žive zajedno kao braća i sestre, a biološka braća i sestre uvijek se smještaju u istu SOS porodicu.

Prava i obaveze svakog djeteta unutar SOS porodice, svojstvena porodičnom zajedništvu, predstavljaju temelj za kasniji život djeteta, determiniraju njegovo ponašanje u svim drugim okruženjima do kraja života. U zajedničkom životu, međusobnom odnosu članova porodice i porodica međusobno sadržana je bit SOS koncepta brige o djeci.

SOS porodice

- 2 SOS Dječija sela (Sarajevo i Gračanica)
- 28 SOS porodica
- 223 dječaka, djevojčica i mladih ljudi

- porodično okruženje
- toplina i ljubav
- poticajno okruženje
- briga i podrška do samostalnosti

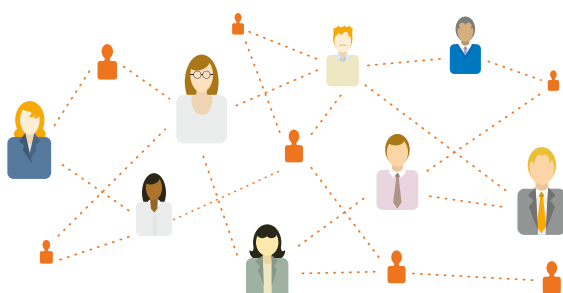
2. Program podrške mladima

Podrazumijeva poboljšanje opšte socio-ekonomske situacije marginaliziranih mladih ljudi u BiH. SOS Program za mlade YES centar informacijski je i savjetodavni centar gdje 100 lokalnih profesionalaca i predstavnika mladih pruža sveobuhvatnu podršku za 300 mladih ljudi s ciljem njihove bolje integriranosti u društvo i konkurentnosti na tržištu rada.

YES mreža partnera (100)...

...je sačinjena od relevantnih stručnjaka i partnera iz institucija vlasti, javnih institucija, nevladinih organizacija i biznisa. Zadatak YES mreže aktera je da koordinirano i efikasno reagiraju na socio-ekonomske potrebe marginaliziranih mladih ljudi.

3 programske cjeline

✓ Info centar za mlade

- Pristup relevantnim i pouzdanim informacijama
- Prikupljanje podataka
- Upućivanje na druge servise i ponude za posao
- Procjena kompetencija/izrada Pasoša kompetencija
- Izrada profila mlade osobe / Individualnog razvojnog plana
- Objava oglasa za posao i stipendija
- Informacije o volontiranju i mobilnosti mladih

✓ Centar za razvoj kompetencija i zapošljavanje

- Treninzi usmjereni sticanju životnih vještina
- Treninzi usmjereni razvoju vještina potrebnih za zapošljavanje
- Finansijska pismenost
- Osnove korištenja informacijskih tehnologija
- Napredni kursevi informacijskih tehnologija
- Učenje stranog jezika
- Upućivanje na strukovne treninge - dokvalifikacija I prekvalifikacija
- Saradnja sa lokalnim kompanijama

✓ Centar za biznis i inovacije

- Savremeno opremljeni prostor sa potrebnim materijalom za rad
- Mentorstvo i podrška za razvoj ideje
- Trening kreiranja poslovnog plana
- Upravljanje finansijama I administracijom
- Jačanje vještina prezentacije i organizacije
- Podrška umrežavanju
- Pomoć kod pristupa informacijama o bankovnim kreditima, kreditnim fondovima, poduzetničkom kapitalu i sl.
- Dodjela granta za pokretanje poslovnog poduhvata - za 45 korisnika

3. Program podrške porodicama

Pomažući porodice sa djecom da ostanu na okupu, Program jačanja porodice se bavi ne samo posljedicama već i korijenom problema, štiteći tako djecu od mogućeg razdvajanja od roditelja i sticanja statusa djeteta bez roditeljskog staranja.

Roditelji mogu učiti o roditeljstvu, unapređivanju odnosa u porodici, razvoju svoje djece, odgoju i drugim značajnim temama u okviru Klubova za roditelje. O zdravlju i zdravstvenim životnim navikama mogu učiti kroz savjete zdravstvenih stručnjaka, prilikom kućnih posjeta ili grupnog savjetovanja. Ostvarivanje statusnih pitanja i različitih prava je omogućeno kroz savjetovanje sa socijalnim radnicima i upućivanje u različite ustanove i organizacije.

Glavni cilj Programa je da se prevenira odvajanje djece od njihove porodice porijekla, ali i da se značajno poveća kvalitet života i poštivanje dječijih prava u porodicama koje su, prema Porodičnom

zakonu i SOS ključnim dokumentima, prepoznate kao rizične.

SOS Dječija sela BiH implementiraju Program jačanja porodice od 2008 godine u Sarajevu, Goraždu, Mostaru, Maglaju, Gračanici i Srebrenici.

Svi projekti rade po metodologiji vođenja slučaja uz holistički pristupaju porodici, a ne samo pojedinim članovima i fokusiraju se na očuvane snage u porodici. **Imaju konačni cilj da djeca ostanu u porodici u bitno poboljšanim okolnostima.**

Trenutno je u program uključeno 760 djece i 94 mlade osobe iz 341 porodice. Timovi programa, sačinjeni od socijalnih radnika, psihologa i pedagoga, kontinuirano rade na unapređivanju svojih znanja i vještina kroz supervizijske susrete, edukacije iz oblasti savjetovanja i psihoterapije, te razmjenu sa stručnjacima iz lokalne zajednice i partnerskih organizacija i ustanova.

Paket usluga koje se pružaju u projektu Jačanja porodica:

Projekat „Jačanje sistema socijalnih usluga u BiH“ implementira se od oktobra 2018. godine, u oba entiteta. Osnovni partneri projekta su Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Ostali partneri projekta su: centri za socijalni rad, NVO i međunarodne organizacije, i pružaoci usluga. Cilj projekta je kreiranje funkcionalnog sistema

socijalnih usluga koji će biti usmjeren prema ranjivim skupinama društva i pojedincima, sa posebnim fokusom na ranjive kategorije djece i porodica u BiH.

Projekat se implementira kroz određene specifične ciljeve, tako da su se aktivnosti, rezultati i budući planovi prezentirali kroz iste, a za period implementacije decembar 2018 – septembar 2019. godine.

Jačanje kapaciteta lokalnih stručnjaka za korištenje metodologija u oblasti hraniteljstva i vođenja slučaja

U sklopu ovog cilja implementirane su aktivnosti koje su usmjerene na primjenu specijaliziranih metodologija u oblasti vođenja slučaja.

Proces pilotiranja Priručnika za vođenje slučaja u radu sa djetetom i porodicom u Republici Srpskoj

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Vlade Republike Srpske nominiralo je 10 centara za socijalni rad: Banja Luka, Prijedor, Laktaši, Gacko, Srebrenica, Doboj, Bijeljina, Foča, Modriča, Pale za provođenje pilotiranja postojećeg Priručnika.

U periodu od jula do septembra 2019. godine održana su dva sastanka Radne grupe, a proces pilotiranja se provodio uz stručnu podršku autora Priručnika Milijane Jačimović, kao i članica tima Program jačanja porodica SOS DS BiH.

Rezultati pilotiranja će dati smjer revizije i prilagođavanje stvarnim potrebama za korištenje metodologije u centrima za socijalni rad.

Plan za 2020:

- Januar 2020 godine finaliziranje Priručnika i usaglašavanje sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite, i dobijanje zvanične saglasnosti na isti
- Mart 2020 godine prezentacija Priručnika centrima za socijalni rad i drugim pružaocima usluga u oblasti socijalne zaštite u Republici Srpskoj
- April – Juni 2020 godine provođenje edukacije za 75 profesionalca iz CSR o korištenju metodologije Vođenja slučaja
- Juli – Oktobar 2020 godine monitoring i stručna podrška CSR u primjeni metodologije
- Novembar 2020 evaulacija procesa i preporuke za sljedeće korake u primjeni metodologije – razvijanje kurikuluma za edukaciju profesionalca u oblasti socijalne zaštite

Javna kampanja zagovaranja za podizanje svijesti javnosti i uviđanja značaja unapređenja sistema pružanja socijalnih usluga

Na uvodnoj konferenciji, održanoj u martu 2019. godine, u prisustvu 120 učesnika predstavnika entitetskih i kantonalnih vlasti, te centara za socijalni rad iz BiH, predstavnika međunarodnih i nevladinih organizacija, prezentiran je projekat i aktivnosti te formalno započeta implementacija projekta. Osim toga, na konferenciji su iznesene preporuke i zaključci za razvijanje i unaprijeđenje postojećih odnosa i saradnje između svih partnera u oblasti socijalnih usluga, te ukazano na važnost procesa izmjena starih i donošenja novih politika i praksi koje će unaprijediti položaj marginiliranih skupina u Bosni i Hercegovini.

Održavanje okruglih stolova u BiH sa predstavnicima svih nivoa vlasti, centrima za socijalni rad i pružaocima usluga, a u svrhu osnaživanja podrške u procesu unaprijeđenja sistema socijalnih usluga.

III DIO Rad u grupama: analiza usluga i pripadajućih standarda na području lokalnih zajednica u Republici Srpskoj

Kroz praktični rad u grupama, učesnici sastanka su kroz aktivnu diskusiju analizirali trenutno stanje usluga na području opština/gradova i postojeće standarde, te potrebu za razvijanje novih usluga. Važno je naglasiti da Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS utvrđuje materijalnih prava iz socijalne zaštite i donosi politike i strateške dokumente, dok opštinski/gradski nivoi vlasti imaju punu autonomiju uspostavljanja usluga, u skladu sa finansijskim mogućnostima.

REGIJA	POSTOJEĆE USLUGE	POTREBA ZA NOVIM USLUGAMA
ISTOČNO SARAJEVO	Proširena prava na nivou lokalne zajednice	Prevenција razdvajanja djece od bioloških roditelja
	Jednokratna novčana pomoć	Jačanje savjetodavne uloge profesionalaca/stručnih radnika
	Smještaj u ustanovu	Podrška marginaliziranim grupama mladih i mladima koji napuštaju brigu
	Savjetovanje	
	Hraniteljstvo	
	Rad sa maloljetnicima	
	Posredovanje/mirenje u brakorazvodnim parnicama	
	Pojačan nadzor	
Starateljstvo		
TREBINJE	Zakonom definirana prava (savjetovanje, pomoć i njega u kući, dnevni boravak, zbrinjavanje)	Porodično savjetovalište
	Proširena prava – mogućnost lokalne zajednice da donese set novih usluga prema potrebama (usluge za djecu sa posebnim potrebama, pomoć starim licima, pomoć porodici, pomoć licima sa invaliditetom, pomoć djeci bez roditeljskog staranja)	Prihvatni centar
		Socijalno stanovanje
		Stanovanje uz podršku
		Podrška mladima
		Dnevni centar za pomoć djeci sa poremećajem u ponašanju
	Pomoć i njega u kući starim licima	
BANJA LUKA	Smještaj	Finansijska pomoć i podrška porodicama koje su u riziku od odvajanja od djece
	Hraniteljstvo	Socijalno stanovanje
	Savjetovalište	Stanovanje uz podršku
	Proširena prava	Potrebna podrška stručnim radnicima za prepoznavanje prava djece i mladih
	Personalna asistencija – pomoć u kući	Programi podrške djeci kod pojave nasilja, razvoda
	Javna kuhinja	Porodični oblik brige (po uzoru na SOS Dječija sela)
	Prihvatna stanica	Program podrške mladima koji dolaze iz marginaliziranih skupina (po uzoru na YES Centar SOS DS BiH) Dodatna edukacija stručnih osoba (Case Management)

Učesnici sastanka su kroz interaktivnu diskusiju analizirali opšte stanje na terenu kada je u pitanju sistem socijalne zaštite ali i stanje u oblasti usluga, sa fokusom na identifikaciju prednosti i nedostataka u postojećem sistemu.

Predstavnici centara za socijalni rad identifikovali su sljedeće prednosti postojećeg sistema socijalne zaštite i pružanja usluga:

- Iskusni socijalni radnici i profesionalci koji barataju materijom i informacijama o stanju u oblasti socijalne zaštite u lokalnoj zajednici
- Proširena prava – mogućnost lokalne zajednice da donese set novih usluga prema potrebama
- Socijalna sigurnost korisnicima i podizanje kvalitete života
- Zadovoljavanje osnovnih životnih potreba (ishrana, higijena i rekreativne aktivnosti)
- Zdravstvena zaštita

Dok nedostaci koje su identifikovali su:

- Tuđa njega i pomoć se pruža za više grupa

- Materinski dodatak bez imovinskog cenzusa
- Nedostatak hraniteljskih porodica
- Nesrazmjerna razvijenost usluga u okviru lokalne zajednice (ovisno o veličini opštine i visini budžetskog izdvajanja za socijalnu zaštitu), kao i nedovoljno razvijen senzibilitet za razvijanje novih usluga
- Nedovoljno jačanje kapaciteta profesionalaca u specifičnim oblastima
- Potrebna izmjena porodičnog zakona
- Dnevni centri rade samo do 14:00
- Nedovoljno stručnog kadra
- Nepostojanje zanimanja u skladu sa odgovarajućim mogućnostima korisnika
- Nedovoljno razvijeno hraniteljstvo na lokalnom nivou
- Pružanje podrške nakon školovanja do osamostaljenja
- Nedovoljna podrška pri osamostaljivanju mladih nakon izlaska iz brige, naročito nakon školovanja do osamostaljenja
- Nedovoljno korištenje baze SOTAC

PREPORUKE

Kreirane su preporuke koje mogu biti smjernice za izradu budućih zakonskih okvira u oblasti socijalnih usluga ali i zajedničkog partnerskog djelovanja vladinih i nevladinih institucija/organizacija:

- 1. Od iznimne važnosti je uvesti standardizaciju centara za socijalni rad a u svrhu unaprijeđenja stručnog rada**
- 2. Kontinuirana podrška i unapređenje profesionalnih kapaciteta stručnih radnika u oblasti socijalne zaštite**
- 3. Certificiranje profesionalaca iz oblasti socijalne zaštite**
- 4. Standardizacija instrumenata u radu sa korisnicima. Standardizacija instrumenata u radu sa korisnicima- uvođenje metodologije vođenja slučaja kao obavezne kako bi se osigurala njena primjena. Takođe ova metodologija treba biti korištena kao alat kod svih profesionalaca u oblasti socijalne zaštite koji rade direktno sa korisnicima.**
- 5. Razvijanje preventivnih programa na lokalnom nivou je od izuzetne potrebe**
- 6. Prepoznati u sistemu programe podrške mladima, naročito za kategoriju mladih koji napuštaju brigu**
- 7. Razvijati programe javno-privatnog partnerstva vladinih i nevladinih institucija/organizacija jedno je od ključnih aktivnosti u unaprijeđenju sistema socijalnih usluga**
- 8. Programi Jačanje porodica i Podrška mladima (po primjeru SOS DS BiH) prepoznati kao važnu podršku centrima za socijalni rad u oblasti prevencije razdvajanja porodica i podrške osamostaljenju rizičnih skupina mladih.**
- 9. Promotivne aktivnosti u oblasti Hraniteljstva na lokalnom nivou. Jačati i podizati svijest građana o potrebi i važnosti hraniteljstva.**
- 10. Uraditi izmjene i dopune postojećeg Porodičnog zakona.**

**JAČANJE SISTEMA
SOCIJALNIH USLUGA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

{ KVALITETNE SOCIJALNE USLUGE } ZA SVE

 **SOS DJEČIJA
SELA
BOSNA I HERCEGOVINA**

SOS Dječija sela Bosna i Hercegovina
A. Muradbegovića 1C, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Za više informacija:

+387 (0)33 465 452
www.sos-ds.ba

